

Lichen Sclerosus et atrofikus

Hvad er Lichen sclerosus og atrofikus?

Lichen sclerosus er en bindevævssygdom der bla. rammer slimhinderne på de ydre kønsdele. Sygdommen kan i sjældne tilfælde også ses på huden andre steder på kroppen. Der findes ikke nogen dansk betegnelse for sygdommen. Der er tale om en sygdom i slimhindens bindevæv som går til grunde og erstattes af et fastere bindevæv som ligner arvæv. Samtidig bliver slimhinden tyndere (atrofisk) og samtidig hvidlig og bleg.

Hvem får lichen sclerosus?

Lichen sclerosus ses hos både voksne og børn. Der er flere kvinder end mænd der rammes og der er en tendens til at sygdommen først viser sig efter overgangsalderen. Kender man årsagen til lichen sclerosus? Man kender ikke årsagen til lichen sclerosus. Sygdommen opstår således pludselig uden kendte provokerende faktorer. Muligvis pga. en ændring i ens immunforsvar. I nogle familier er der en øget forekomst af Lichen sclerosus.

Hvilke symptomer ses ved lichen sclerosus?

Lichen sclerosus kan hos kvinder give anledning til: Intens kløe, svie, brændende fornemmelse og smerter Smerter ved samleje Blødning i slimhinden I udtalte tilfælde kan der opstå: Svind af skamlæberne Forsnævring af skedeindgangen Evt. sammenvoksninger, hvor LS-vævet lukket til hen over klitoris, ned over urinrørets åbning og i værste fald sker en tillukning af skeden også. Hos mænd viser sygdommen sig ved: Forsnævring af forhuden hvor forhuden er stram og ikke kan trækkes tilbage Hvidlig misfarvning af slimhinden på forhuden og penishovedet.

Hvordan ser lichen sclerosus ud?

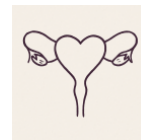
Lichen sclerosus bevirker at slimhinden på de ydre kønsdele bliver blege eller hvidlig misfarvet. Samtidig bliver slimhinden tyndere og let rynket. Forandringerne ses på de ydre og indre kønslæber hos kvinder, i mellemkødet og af og til også rundt omkring endetarmsåbningen. Det er ikke sjældent at der opstår små blødninger i slimhinden hvilket resulterer i en rød-blålig mørk misfarvning af slimhinden.

Hvordan stiller man diagnosen lichen sclerosus?

Det er lægen som stiller diagnosen lichen sclerosus. Hos mange patienter er det ud fra de synlige forandringer oplagt, at det drejer sig om lichen sclerosus, men ofte vil lægen tage en lille vævsprøve som sendes til mikroskopisk undersøgelse hvor man kan påvise sygdommen. Det sker dog også at vævsprøven ikke bekræfter sygdommen, men at man vælger at fastholde diagnosen pga. oplagt klinisk mistanke.

Hvilken behandling anvendes ved lichen sclerosus?

Hos langt de fleste patienter med lichen sclerosus kan sygdommen holdes i ro på behandling med salver/cremer der indeholder binyrebarkhormon (steroider). Man anvender sædvanligvis salver der indeholder et stærkt virkende steroid, f.eks. Dermovat. Behandlingen gives ofte som en længerevarende daglig behandling i 4 uger efterfulgt nedtrapning til hver 2. dag i 4 uger og derefter en vedligeholdelsesbehandling hvor man påsmører salven 1- 2 gange om ugen. Hvis symptomerne svinder helt, kan man holde behandlingspauser og genoptage behandlingen hvis symptomerne atter opstår.

Selvom sygdommen går i ro, vil der ofte til stadighed være en blegere slimhinde.

Er der behov for kontrol af lichen sclerosus?

Hos mange vil sygdommen være kronisk og derfor langvarig. Man kan se at sygdommen svinder spontant, men det er ofte hos børn i forbindelse med puberteten. Lichen sclerosus øger risikoen for at der opstår celleforandringer på slimhinden som kan udvikle sig til hudkræft (plano-cellulært karcinom). Det anbefales derfor at man bliver kontrolleret hos sin praktiserende læge eller den speciallæge som normalt tilser patienten og at man i øvrigt henvender sig hvis symptomerne ikke bedres trods behandling, eller hvis der opstår sår som ikke heler eller der dannes knuder i området. Kontroller aftales individuelt.

Egen omsorg for vulva – hvis du har problemer med sarte slimhinder ved skedeåbningen

Hvad menes der med det?

Omsorg for slimhinderne i vulva hjælper med til at holde de ydre kønsorganer – genitalområdet - rask og frisk. Denne del af kroppen – vulva - er opbygget af hud, fugtige områder (slimhinder) og kirtler. Sekretet – udflåddet fra skeden holder området rent og sundt og dette udflåd er normalt. Sekretet beskytter skeden, slimhinderne og huden. Undgå så vidt muligt at klø og kradse.

Kan der være problemer med at vaske sine ydre kønsorganer - vulva?

Ja. Huden og slimhinderne i vulva er sarte. Det er vigtigt at undgå at vaske med for mange kemikalier, som kan irritere området. Undgå for hyppig vask, eller at gnubbe for meget, når du tørrer dig. Undgå hårtørrer.

Det kan irritere huden. Hvis du har problemer i vulva er det bedst at vaske med lunkent vand. Undgå at vaske med sæbe/shampoo/skumbad. Påsmør vulva med olie på f.eks. en vatrondel før du går i bad – mandelolie, olivenolie, jordnøddesolie eller lignende. Visse babyolier kan indeholde salicylsyre og dette kan give svie. Når du er i bad så skil dine kønslæber ad med fingrene og bad dem med vand.

Hvad med tøj?

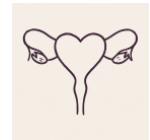
Undgå for tæt siddende tøj, der forhindrer luft til området. Brug gerne undertøj af ren bomuld. Vask dit undertøj i miljø og hudvenlig sæbe og undgå skyllemidler. Sov gerne uden trusser eller i det mindste med noget let og løstsiddende.

Hvad skal jeg gøre under menstruation?

Har du problemer, kan man købe hypoallergene produkter af naturlig bomuld. Skift hyppigt.

Hvad er det ellers godt at vide?

Undgå så vidt muligt dagligt brug af trusseindlæg uden for menstruationsperioden. Medbring hellere et par rene trusser og skift en gang mere. Brug ikke deodoranter, parfumer eller andre af den slags midler i skridtet. Lad være med at vaske i skeden, for hyppig vask medfører en ændring af pH på huden og i skeden. Det bedste er en lav pH (højere surhedsgrad pga. mælkesyrebakterier, som er med til at holde skeden sund.) Vask dig med vand og eller olie og tøm blæren efter samleje. I perioder hvor huden føles ekstra sart kan du smøre dig med f.eks. Warming basiscreme, Locobase repair, Decubal, Panthenol salve eller Ceridal morgen og aften. Ingen af cremerne indeholder parabener. Brug evt. mandelolie som glidecreme. Vi ved, at der er mange faktorer, der er medvirkende til sarte

Patientvejledning

Gynækolog Lene Paulsen

slimhinder ved skedeåbningen. Først og fremmest skede svamp og overforbrug af cremer herfor. Har du mistanke om, at du har svamp, så få den behandlet med tabletter i stedet. Svampemidler er specielt rettet mod svamp, så de hjælper ikke, hvis det ikke er svamp, der giver irritationen. P-piller udtørre også slimhinderne hos nogen. Husk anden form for prævention, hvis du holder op eller holder en pause. Ved at arbejde med disse ting kan tilstanden bedres.